

LS 0115
Eric Grusell

Eric Grusell: Han var - vad vi kallar på svenska: järnsvarvare.

Lennart Setterdahl: Järnsvarvare.

Eric Grusell: Ja - You know. Lathe operator - they call it here.

Lennart Setterdahl: In Lysekil?

Eric Grusell: In Lysekil ja. Han börja arbeta i Haddebo, Närke, där han var född och växte upp.

Lennart Setterdahl: I Haddebo?

Eric Grusell: I Haddebo ja. Haddebo, det är i Närke. Ja. Haddebo. Och - jag tror 1899 och 1900 han flyttade till Lysekil.

Lennart Setterdahl: Där träffade han Din mamma.

Eric Grusell: Ja. Dom gifte sig. Jag den äldste utav sju, se.

Lennart Setterdahl: Utav sju syskon.

Eric Grusell: Ja. Och jag är den enda som är här i landet.

L: Jaha. När Du växte upp, fick Du också börja att arbeta?

Eric: Jag arbeta på - på den tiden de kallar det Lysekils Mekaniska Verkstad - men nu är det Scandia-Verken.

L: Och det är samma.

Eric: Ja.

L: Jaha.

Eric: Scandia-Verken - och Lysekil.

L: Och Du började att arbeta där också?

Eric: Ja.

L: Vad Var Ditt första arbete?

Eric: mitt första arbete. Jag var i förrådsrummet - tror jag det heter på svenska.

L: Hur gammal då?

Eric: Jag var 14 år.

L: 14 år.

Eric: Ja. Jag arbeta på verkstan from jag var 14 till jag var 21. Då kom jag hit till landet.

L: Jaså. Jaha. Så Du gick i skolan i Lysekil?

Eric: Ja, vanlig folkskola.

L: Och konfirmerad i?

Eric: Konfirmerad i .. den kyrkan där.

Lennart Setterdahl: Jaa - jag sitter tillsammans med Eric Grusell i Woster, Massachusetts - och det är idag den 23 augusti 1985.

Eric: -85 ja.

L: Dagarna går. Eric var född 1902, den 11 januari, i Lysekil, i Sverige och kom 1923 i februari månad till Amerika. Du arbetade först i förrådsrummet och sedan fick Du börja som svarvare också?

Eric: Ja.

L: Precis som pappa?

Eric: Ja Precis som 'pa ja.

L: Var det ett Bra arbete?

Eric: Ja, jag lärde mig ett yrke se.

L: Och de flesta pojkar gick in i Lysekils Mekaniska verkstad.

Eric: Två utav mina bröder - jag har tre bröder se. Vi är sju syskon och alla lever ännu - ja - åja. Två utav mina bröder arbetar på verkstan, jag tror det i alla fall se. Men En utav dem, han arbetar på en ansjovisfabrik i Sverige - där dom lägger in sillen. Och - han började i kontoret som en kontorspojke - eller vad det nu heter för någontingen. Sedan så blev han - ja vad heter det på svenska - Han försäljare.

L: Försäljare - ja. Han reste omkring?

Eric: Ja. Han tala om för mig en gång, när vi var i Sverige och hälsa på, att han har varit på 'Vartenda plats i hela Sverige!

L: Och sålt ansjovis?

Eric: Sålt ansjovis och sill ja. Ja. Jaha. Och - Han börja där när han var 13 år gammal och han var direktör utav 'kompanit innan han blev pensionerad. De sista sju åtta årena så var han - så var han direktör utav det bolaget. Det var Boviks Konservfabriker.

L: Han hette?

Eric: Va?

L: Vad hette Han?

Eric: Göte Grusell.

L: Göte Grusell.

Eric: Ja jaha.

L: Så han börja från

Eric: börja från han var 13 år gammal då. De sista, jag tror det var åtta nio år, som han var direktör, - You know - President of the company. Jag är tvungen och skryta lite granna! Han hade inte 'nä mer - vad heter det? education på svenska.

L: Skola.

Eric: Ja, skola, ja, than vanlig folkskola i Sverige. Han var dansk vicekonsul. Han skrev en bok om 53 år inom - jaa jag har den här - inom konserv.. Vad heter det på svenska?

L: Konserveringsindustri. Konservindustri.

Eric: Ja ja. Och no more - ingen mera skolning än vanlig folkskola.

L: Var han äldre eller yngre?

Eric: No no no. Jag är den äldste. Han var den tredje i ordningen. Han blev 80 år gammal i december, på luciadagen i det här året. Ja.

L: Du kom in i fabriken, med järnhantering och liknande, när Du var 21 år.

Eric: ja.

L: Då fick Du Amerikafeber, eller vad hette det?

Eric: jaha Amerikafeber ja.

L: Vad berodde det på?

Eric: Jag vet inte. I början på 1920-talet, det var så många som emigrerade till Amerika.

L: Det var det.

Eric: Ja å ja, en väldig massa.

L: Många av Dina kamrater från skolan?

Eric: .. No ingen. No.

L: Ingen.

Eric: Men vi var - vi var kanske ett dussin from Lysekil, som emigrera till Woster i 1923 och - 24 och

L: Jaså, Så pass många!

Eric: Ja. Men nu är det bara - Det är Astrid och jag, och Hildur Lorentz. Och så är det En som heter Axel Kristenson, jag tror det är allt som är kvar här, uppifrån Lysekil.

L: Så det var så pass många som åkte!

Eric: Å ja - ja.

L: Du hade ingen släkting här i Woster?

Eric: Jag hade en farbror och en faster; bror och syster till min far. Ja. Det är Därför som jag kom till Woster se.

L: Så det fanns Grusells före här i Woster då.

Eric: Ja. Min farbror.

L: När hade de åkt till Amerika?

Eric: 1893.

L: Det var tidigt.

Eric: Ja. För dom hade vart här i 30 år när jag kom hit.

L: Vad arbetade de med?

Eric: Min farbror, han var i - ja vad heter det på svenska - jag tror vi säger 'et på engelska: a steel mill. American Steel & Wire Company. Och det var i en stadsdel där det var, jag vill säg 80, kanske 90 % utav befolkningen was svenska immigranter och deras barn.

L: Och det var på (?).

Eric: Ja på (?) ja.

L: Och där var American Steel & Wire alldeles bredvid.

Eric: Ja ja.

L: De flesta arbetade där?

Eric: Ja, inte flesta, men 'ett stor del utav dom.

L: En stor del av dem.

Eric: Ja.

L: Hur gick Amerikaresan till? Hade Du varit ute och 'exerat?

Eric: No. Jag fick permi .. Vad heter det. Tillåtelse utav Kungliga Majestätet! tror jag det heter på svenska,

L: Ja.

Eric: att få resa hit till Amerika och lämna Sverige.

L: Du behövde inte mönstra - eller någonting?

Eric: No. Ja, mönstrade gjorde jag, se. Men jag fick tillåtelse och lämna Sverige och jag fick också tillåtelse utav Amerikanska Konsulatet och komma hit till landet.

L: Gick det att få arbete här då, eftersom Du fick det?

Eric: Å ja, tiderna var rätt så bra här i Amerika, jaa.

L: Så då köpte Du biljetter i Göteborg?

Eric: Köpte dem i Lysekil. Ja. Svenska Amerika-Linjen hade en agent där.

L: Å, de hade det!

Eric: Ja.

L: Jaha. Och de andra som var med till Woster - ni var ett dussin ungefär, som Du sa.

Eric: Ja, jag säger ett dussin.

L: Var Din fru också med?

Eric: När jag kom hit?

L: Ja.

Eric: No hon kom året efter, 1924 ja.

L: Så hon var Din fästmö då i Sverige?

Eric: Ja jag suppose. Girlfriend heter det på engelska i Amerika! (Eric skrattar).

L: Så Du skulle åka hit ett år före då och se hur det var.

Eric: No vi hade en överenskommelse att: om allting var bra så ska hon försöka komma över hit då.

L: Hade ni ett stort kalas när så många skulle åka?

Eric: No no! Inget kalas.

L: Ingenting.

Eric: No!

L: Tillhörde Du några föreningar i Lysekil?

Eric: Nej. Det enda jag tillhörde var fackföreningen.

L: Det var det.

Eric: Ja.

L: Jaså ni var fackföreningsanslutna.

Eric: Å ja ja.

L: Det fanns ingen godtemplar-loge i Lysekil?

Eric: Å ja, det var godtemplar-loge där, men jag tillhörde den inte. Jag tillhörde barn-logen för många herrans år sen - när jag var - I don't know - sju åtta år gammal.

L: Men inte den stora logen.

Eric: No.

L: Så det var inga särskilda avskedskalas eller någonting när ni nu skulle åka iväg?

Eric: No. Inte för Mig i alla fall!!

L: Det gick i tysthet!

Eric: Å ja ja.

L: Så bar det iväg till Göteborg då.

Eric: Göteborg ja.

L: Och vilken båt?

Eric: Drottningholm.

L: Drottningholm. Det var 1923.

Eric: 1923 ja.

L: Var det nya Drottningholm?

Eric: No det var nog den gamla tänker jag. Ja.

L: Och den gick direkt över till New York?

Eric: Gick direkt till New York ja. Vi hade storm varenda dag.

L: Jaså.

Eric: Ja. Men jag - jag var inte sjösjuk.

L: Inte det.

Eric: No. Jag åt varenda mål! utom ett. Jag gick ner och 'la mig i hytten. Jag somnade utav och när jag vakna upp så hade 'di allaredan ätit, så jag fick ingenting och äta över den dagen.

L: Du mådde gott då på resan över?

Eric: Ja, å ja.

L: Var Du sjövan? Alltså; Lysekil - det är ju båtar.

Eric: No. Jag hade ju vart ute och seglat lite kanske.

L: Så Du var inte nervös för sådant då?

Eric: No no - inte det allra minsta. No. Vi var tre från Lysekil i samma hytt där. En - två utav oss reste till Woster och en stanna i New York. Den som stanna i New York - han var sjuk hela resan där. Låg nere i hytten. Han kanske förlora; I don't know - 5 6 kilo nånting!

L: Det tror jag säkert. Han mådde inte gott nej! Hur gick det på Ellis Island? Gick ni igenom där?

Eric: Vi gick inte igenom. Jag åkte andra klass. Det enda vi fick - vi fick gå upp på däck - där. Stod i en rad och linje och så kommer någon inspektör eller någontingen upp. Allt vad vi gjorde visa våra händer. Och så titta han på oss. Det var allt.

L: Jaså de var noga med händerna.

Eric: I don't know varför.

L: Att det inte skulle fattas fingrar eller sånt.

Eric: Ja; - antagligen. Och så titta han på oss, men det var allt. Inga frågor.

L: Ingenting.

Eric: No ingenting no.

L: Ni visade inga papper eller någonting heller?

Eric: Well det kommer jag inte ihåg, men antagligen så fick vi väl göra det för och komma i land.

L: Hade reseagenten sagt åt er att köpa andra klass?

Eric: Nej. Ja vi behövde inte gå 'te Ellis Island se.

L: För andra klass.

Eric: För Andra klassen ja.

L: Men tredje klass fick gå.

Eric: Ja å ja.

L: Åkte ni alla ifrån Lysekil Andra klass?

Eric: Ja.

L: Så det gick fort då att komma på tåget till Woster?

Eric: Vi kom direkt till Woster.

L: Ifrån New York!

Eric: Ifrån New York ja.

L: På tåget.

Eric: Ja på tåg ja. Woster hade en fin järnvägsstation på Den tiden.

L: Och här var alltså farbror då.

Eric: På den tiden; det var så många svenskar här i Woster se. Svenska immigranter. Men nu är det bara ett fåtal. I de svenska kyrkorna vid Qjinsigamond, det var tre svenska kyrkor, and predikningarna var på svenska. Men efter några år så hade dom svenska En söndag; - You know - varannan söndag. Men nu är det bara engelska språket.

L: Alltihopa.

Eric: Ja.

L: Så Bodde Din farbror i (?)?

Eric: Han bodde på S:t Antony street se. Ja. Men min faster, hon bodde nere på (?), på (?) street.

L: Så Där blev Din första boplats då?

Eric: Ja.

L: Hur lång tid tog det innan Du fick ett arbete här? Vem skötte om det? Hjälpte Din farbror Dig till ett arbete?

Eric: Nej. Inte min farbror, men den som var gift med min faster.

L: Jaså, - Han.

Eric: Ja. Jag börja nere på Morgan Construction. Jag vet inte. Det är nere i stan. Ja. Morgan Construction. Ja. Jag bara arbeta där två månader; tre månader tror jag det var. Så började jag

arbeta! (Eric skrattar gott åt ett minne). Jag tjänar 22 dollar och 50 cent i veckan och arbetar 50 timmar! Det var 45 cent i timman se! Men då fick jag ett annat arbete och jag fick 58 cent i timman - se. Så det var en påökning där av 6 7 dollar i veckan. Jag kände mig precis som en miljonär! Så jag arbetar på det stället i 43 år innan jag

L: Vad heter den platsen?

Eric: Harper's Engineering.

L: Vad bestod arbetet i där?

Eric: Jag operated mashines. Ja.

L: Jaså!

Eric: Ja. Mhm.

L: Så då fick Du lära ett nytt arbete mot vad Du var van från i Sverige.

Eric: Det arbetet var detsamma. Det enda är: här är det ju tum, i Sverige var det ju centimeter och millimeter och så där. Ja.

L: Jaså, 43 år!

Eric: Ja. 43 år ja.

L: Och så blev det löneförhöjning år efter år.

Eric: År efter år ja.

L: Men de var organiserade i fackföreningar?

Eric: Inte så länge som jag var där. Två år efter jag blev pensionerad så kommer fackföreningen in där. Ja. Det är ett litet bolag. Ja nu är det väl kanske mellan 250 och 300 personer som arbetar där, men när jag började så var vi bara 25 inne i själva verkstan se. Kanske ett dussin mera i kontoret.

L: Jaha. Var de flesta fabrikena organiserade - som The American Steel & Wire?

Eric: Det var knappast någon organisation, eller fackförening i

L: I Woster här.

Eric: I Woster. Annat än: snickare, tror jag, hade det - se. Och - det kanske var andra också.

L: Då låg Lysekil långt före Woster.

Eric: Å ja!

L: Vad berodde det på?

Eric: Jag vet inte.

L: Om Du jämför det med senare, efter ett par tre år, var det ett bra byte, att lämna Lysekil och komma hit till Woster? Hade Du mera pengar att röra Dig med under veckans lopp?

Eric: Ja jag tror det. jaa. Det är så länge, över 60 år sedan så. Men. -

L: Men Du kände Dig rik då när Du fick 58 cent i timmen.

Eric: Å ja! 58 cent. Det var. Det var! Jag gick ifrån 22 dollar och 50 cent i veckan, till 29 dollar i veckan se.

L: Hur mycket kostade det då att bo och att äta?

Eric: Vi brukar betala ungefär 10 dollar i veckan för mat och rum.

L: Och tvätt?

Eric: Ja.

L: Det var boarding-house då eller?

Eric: Jag bodde hos - well hon var änka. Hon hade två eller tre boarders - that we kallade dom vid den - på den tiden.

L: Det var sådana som tog in boarders.

Eric: Ja, O ja.

L: Ensamstående personer.

Eric: Ja.

L: Sedan kom Din fru då. Astrid?

Eric: Hon kom hit året efter.

L: Året efter.

Eric: 1924 ja.

L: Du skrev hem då och sa att; det ser bra ut här över.

Eric: Well - vi skrev rätt så ofta.

L: Vilde hon komma hit, eller vilde hon att Du skulle komma tillbaka till Sverige?

Eric: No no no! Hon 'vill nog komma hit ja. Å ja. Så hon kom hit i oktober, 1924. Och innan hon hade varit här ett år så gifte vi oss.

L: Jaså.

Eric: Ja. Hon var bara 20 år och jag var 23!

L: Jaha. Och det var bra tider då. Det var lätt att få arbete.

Eric: Det var Bra tider då. Ja ja. Ja.

L: Det var på uppgång - överallt.

Eric: Ja.

L: 'Di svenskar som kom då. En del ställde kosan till Norton

Eric: Va?

L: till Norton-fabrikerna.

Eric: Å ja, det var många som arbetade där, svenskar där.

L: Ja. Och det var många skåningar där.

Eric: Ja, jag tror det, ja. Ja.

L: Dom var Heller inte organiserade!

Eric: Dom är inte det nu heller.

L: De har sin egen idé.

Eric: ja.

L: Och det har gått bra, hela tiden.

Eric: Norton's. Jag tror. Jag känner inte riktigt till, men jag tror nästan att det är ett 'utå verkstäderna, bolagena här i Woster som betalar mera kanske än något annat.

L: Så dom gör det.

Eric: Ja och har bättre förmåner än många andra. Ja.

L: Och även då på 20-talet hade dom bra förmåner. Dom kunde få låna och bygga hus.

Eric: Å ja.

L: Och det är uppe i Greendale.

Eric: Ja. Norton's company är - om Du går opp på toppen här så kan Du se det!

L: Jaså det är åt!?

Eric: Ja! Det är inte långt härifrån.

L: Inte långt härifrån.

Eric: Ja.

L: Och det är Greendale-området?

Eric: Greendale - ja. Jaa. It's just svårt och tala svenska!

L: Ja vi kan prata engelska lika gärna! Vad kommer namnet Greendale ifrån?

Eric: Det vet jag inte. Greendale, - probably it's

L: Det är ett gammalt -

Eric: Ja. Probably it was nice and green You know!

L: Ja ja. Så när alla pratar om Greendale - då vet dom var det är.

Eric: Ja!

L: Och Quinsigamond, det vet de också.

Eric: Ja, Quinsigamond, ja.

L: Så det var fler svenskar i Quinsigamond, än i Greendale?

Eric: Å Ja. Ja å ja.

L: Då, när Du kom hit, vilken kyrka gick Du till?

Eric: Jag är inte det minsta religiös och jag har aldrig tillhört någon kyrka sedan jag kom hit till landet.

L: Du gick inte med i Sion-kyrkan.

Eric: No. It's nånting som inte alls. Vi var gifta utav en metodist.

L: Jaså.

Eric: Ja präst ja.

Hustrun: Svensk.

L: Svensk metodistpräst.

Eric: Ja. Metodistpräst. Han var svensk ja.

L: Och det var i den kyrkan på? ..

Eric: Stabin street. Stabin street, nere på Quinsigamond. Just det. Inte i kyrkan. Vi gifte oss i prästens bostad.

L: Hur var det med föreningar? Gick Du tidigt med i Godtemplarna?

Eric: Ja 1924. Jag gick in 'te Godtemplare, för den orsakens skull att den loge kom bara svenska immigranter 'te. Vi var kanske en 200 medlemmar och kanske 190 var från Sverige.

L: Så det var ett bra distrikt.

Eric: Å ja.

L: Och de hade sitt eget hus där i Quinsigamond Build

Eric: Hade sitt eget hus ja. Vi sålde det för - å - början på 1960, ja 20 år sedan kanske.

L: Till Wasa?

Eric: Ja, till Wasa ja.

L: Men det var Quinsigamond Build som hade byggt det?

Eric: Ja. De hade byggt det.

L: Det var ett väldans stort hus. Behövde de så stort utrymme då, på 20-talet?

Eric: Ja. De -

L: Det är ju väldans högt.

Eric: Du ser - lokalen - den är på toppen på övre våningen - se.

L: Ja.

Eric: Ja. Och vaktmästaren bor nere på

L: Undervåningen.

Eric: undervåningen ja.

L: Men det finns också möteslokaler där.

Eric: Där är en liten möteslokal. Ja. Men den stora möteslokalen tager väl en 200, 250 personer.

L: Det är en stor kraftig byggnad.

Eric: Å ja. Den var byggd, jag tror på 1890-talet. Se logen var - jag tror dom börja 1891 - där.

L: Quinsigamond Build.

Eric: Quinsigamond Bild ja.

L: Och Kämpen började lite senare.

Eric: Ja - lite senare. Jag kommer inte ihåg när dom börja.

L: Vilken var störst av dem?

Eric: Quinsigamond var den största, men de är inte numera. Jag tror Kämpen har mer medlemmar än vad vi har. Vi är bara 17 eller 18 kvar.

L: Vad hade ni för program på den tiden?

Eric: Varenda möte var någon sorts program.

L: Föredragshållare eller?

Eric: Ja föredrag och en del vi hade

L: Diskussioner.

Eric: diskussioner. Det var många medlemmar som hade talanger. De kunde sjunga, deklamera och så där vidare.

L: Så hade ni middagar och dans.

Eric: Å, vi hade många middagar där och dans och spela kort; Wisst, vad det heter på svenska.

L: Vad hade ni för era yngre medlemmar, era barn som växte upp?

Eric: Jag har två döttrar and en son. Dem har aldrig tillhört.

L: Inte det.

Eric: No.

L: Vad berodde det på att barnen inte blev intresserade?

Eric: Jag vet inte. De hade 'la andra intressen - tänker jag. Min äldsta dotter, hon är medlem utav the Sion Lutheran Church.

L: I Wredel?

Eric: I Wredel ja.

L: Jaså hon är kyrklig utav sig!

Eric: O ja.

L: Vad beror Det på?

Eric: jag vet inte!

L: Gick de och konfirmerade sig?

Eric: Hon har blivit konfirmerad, ja. Ja. Hon var konfirmerad i en luthersk kyrka nere i Quinsigamond.

L: Jaha.

Eric: Min yngsta dotter, hon tillhörde en baptistkyrka. Ja. Men så flytta hon ner till Connecticut, Woodstock Connecticut see. Dom hade ingen baptistkyrka där så hon tillhör en Congregational church. Och; - våran son, jag tror han tillhör en baptistkyrka. Jag är inte riktigt säker om detta.

L: Det är en utav kyrkorna.

Eric: Ja!

L: Har de gift sig med personer av svenskt ursprung?

Eric: Dottrarna är gifta med svenska pojkar, som är födda här i landet.

L: Jaha.

Eric: Ja. Men våran son, han är gift med en flicka utav scotsh, engelsk and holländsk härkomst.

L: Jaha.

L: Så den yngsta dottern är gift med en pojke ifrån Lysekil?

Eric: No. Han var född i Providence, but hanses far kommer från Lysekil.

L: Jaha! Och de träffades - var?

Eric: Träffades oppe i Maine - där.

L: De visste inte om varandra förut?

Eric: No. Nej jag tror. Nej, det kommer jag inte ihåg. Man kan inte komma ihåg allt som händer.

L: Så - när Din dotter tog hem den daten - som man säger -

Eric: Ja.

L: Du godkände honom med en gång?!

Eric: Å ja! Den äldsta dottern är gift med en. Hennes man är Engwall.

L: Engwall.

Eric: Ja. Engwall ja. Och den yngsta dotterns man är Rosén och Rosen, som dom säger här i landet, det är ett judenamn det!

L: Men det var svenskt ja.

Eric: Å ja. Ja.

L: Blev det problem när döttrar och söner skulle gifta sig? Var föräldrarna oroliga över att de skulle komma hem med en irländare eller italienare eller?

Eric: Det är nånting som **aldrig** har oroat mig!

L: Du har inte oroat Dig för det?

Eric: No, inte det allra minsta.

L: Du har inte lagt Dig i det.

Eric: No!

L: Men det var väl en viss rädsla på 30-talet och 40-talet, för - svenskarna tog väl slut? Dom svenska immigranter som kom på 20-talet.

Eric: Ja?

L: Alltså - fanns det fortfarande svenska pojkar och flickor att gifta sig med då?

Eric: Ja det kommer jag inte ihåg vet Du.

L: För det kom immigranter under hela 20-talet?

Eric: Ja. Efter 1929, och 1930, var det ytterst få immigranter som kom över hit.

L: Ytterst få.

Eric: Ja, ytterst få. Så - jag tror inte jag känner någon som kom hit på 1930-talet.

L: Så då var det istället de som åkte tillbaka till Sverige?

Eric: Ja. Det var många som reste tillbaks till Sverige ja.

L: Och dom stannade i Sverige då?

Eric: Det var ett par som vi - väl - vi var tillsammans med mycket. De hette Axel och Märta Erikson se. Hon var från Lysekil och han var från ... Ja - i det i mitten på Sverige. hey Astrid!

Astrid: Ja!

Eric: Vad kom Axel från?

Astrid: Axel kom från Västmanland, Fagersta.

Eric: Västmanland. Ja ja. Och när dom gick tillbaks till Sverige så åkte dom öpp till Fagersta, där han var född. Fagersta Västmanland ja. Och dom stanna där tills. Well. They dog där också för några år sen.

L: Jaha. Så det fanns återvändare då.

Eric: Å ja. Ja.

L: Så kom ni upp i 1929, -30. Då började det bli depression.

Eric: Ja.

L: Hur märktes det här då? Blev det mindre arbete?

Eric: Mindre och mindre - ja.

L: Mindre och mindre.

Eric: Ja ja.

L: Hur var det på Din arbetsplats?

Eric: 1929, i december månad, så arbeta jag övertid - i december månad - fyra veckor före jul. Jag kommer ihåg det. Övertid Varenda dag. Och 1930, i januari månad, så började vi på kort tid - se. Och sedan så gick det ner 'te 1933 och -34. Det var ingen bestämd arbetstid - se. Vi kunde gå in och arbeta en dag eller två, det var allt. 1932, tror jag det var, som min inkomst för hela året var 682 dollar.

L: Men Du arbetade?

Eric: Jag 'arbetar ibland. Som - en del veckor kanske jag fick ett par dagar och en del veckor **en dag**.

L: Men Du sökte inget annat arbete?

Eric: No. Det fanns inget annat och få!

L: Hade Du Ditt eget hus då?

Eric: Nej!

L: Du hyrde fortfarande?

Eric: Hyrde ja.

L: Hur gick det för dem som blev av med sina hus? Det var väl en del som? -

Eric: Va?

L: Det var väl en del som blev av med husen på 30-talet? Foreclosures?

Eric: Å ja. Banken tog över dom antagligen - and jag känner bara En som förlora sitt hus då. Han hade byggt ett - ett par år förut - se.

L: Ja.

Eric: Ja. Och han kunde inte betala - vad heter det på svenska? Mortgage?

L: Ja, alltså lånet - ja.

Eric: Till lånet ja. Så; dom tog huset ifrån honom. Han dog. Han dog här före jul. Han var 92 år gammal.

L: Så han fick flytta ut.

Eric: Ja, fick flytta ut. Han byggde sig ett annat hus sedan, sedan efteråt.

L: Hur gick det då med föreningarna? Tillhör Du Wasa?

Eric: Jag tillhör Wasa. Jag varit, på svenska kallas det pappersmedlem.

L: Jaha! Pappersmedlem!

Eric: Ja! Jag betalar mina skyldigheter i allt ja.

L: Det var som en sjukkasse då. Godtemplarrörelsen på 30-talet - det var under prohibitionen den kom in. Blev det lättare att värva medlemmar då eller var det många som sa som så att: nu har vi prohibition. Nu behöver vi inte ha godtemplarna längre! Var det en del som sa så?

Eric: Nej, det kan jag inte komma ihåg, om det var någon.

L: För det var förbjudet att köpa sprit då.

Eric: Å ja. Men 'di hade vad 'di kallar för bootleggers då.

L: Så - det förekom i alla fall.

Eric: Jaa. 'Di påstår att. Väl det är så länge sedan men. Folk som drack sprit, dom kunde få köpa den nästan Var som helst.

L: Ja.

Eric: Jag hade min farbror, han sa det att: vid Middleburry street - yeh - det är på vägen ner till Quinsigamond see - han sa det var: före förbudet så var det så många -

L: Salooner?

Eric: Ja salooner ja. Och Under förbudet se, så var det många mer där. Det är vad han påstår, i alla fall! Jag var ju aldrig inne på sådana där ställen - så!

L: Jaså, det fanns.

Eric: Ja han tyckte om och - han tyckte om och ta sig en sup. Å ja ja. Men han levde 'te han blev 84 år gammal, då, så.

L: Jaså.

Eric: Ja. Å ja. Ja.

L: Och han höll på på samma ställe?

Eric: Va?

L: Han höll på på samma ställe: the American Steel & Wire?

Eric: Han arbetar på American Steel & Wire i 45 år.

L: I 45 år.

Eric: Ja i 45 år, innan han slutade ja.

L: Och **han** hade ingen fackförening där heller då, eller?

Eric: No. Nej ingen fackförening no.

L: Så det förekom inga strejker här i Woster?

Eric: Jag kan inte komma ihåg att där var någon strejk.

L: Inga oroligheter?

Eric: No. Inga oroligheter alls.

L: Men var folk nöjda då? Om Du gjorde en arbetsdag här.

Eric: Ja.

L: Resonerade Du inte då med Dina kompisar och sa: vi ska ha mera betalt här nu, vi ska ha 10 cent mer i timmen? Det gick inte att göra det?

Eric: No. Ja ibland så fick man ju påökning utan och

L: Ni sa ingenting?

Eric: Ja.

L: Tyckte Du att det var tillräckligt?

Eric: Va?

L: Tyckte Du att det var tillräcklig påökt? Var Du nöjd när Du gick hem med lönechecken på fredagen?

Eric: Väl man blir ju aldrig nöjd! No! Men för en och annan orsaks skull så har vi klarat oss. Utom med 'di dåliga tiderna - i -

L: 30-talet ja. För **Då** var det dåligt.

Eric: 30-talet ja. Då var det dåligt. Jag kommer inte ihåg hur många månader det var som vi inte kunde betala hyran se. Men sedan, när tiderna blev bättre, så betalade vi in.

L: Ni fick stanna kvar i alla fall.

Eric: Å - ja. Ja. Vi hade. - Hyresvärden var en. - Vad hette han? Cervén.

Astrid: Cervén.

Eric: Ja.

L: En svensk.

Eric: Han var svensk, ja. Så efter det började bli bättre tider se, då brukade han komma och få lite, för vi betala utav vad vi var skyldiga honom.

Astrid: Tala om vad vi gjorde för och komma upp på fötterna.

Eric: Va?

Astrid: Tala om vad vi gjorde, för sju år efter.

Eric: Den där godtemplarlogen.

L: Ja.

Eric: Vi var vaktmästare där för sju år se.

L: På Quinsigamond!

Eric: Nere i Quinsigamond ja.

Astrid: Ja. Så vi kom på fötterna. Det var så dåligt!

Eric: Ja. Så vi kom på

L: Det var inte dåligt det.

Eric: Jag tror det var veckan före jul, 1933.

Astrid: Vi 'had två barn.

Eric: Ja. Vi hade två barn then. Så vi var där för sju år. Jag arbeta på verkstan och så tog vi hand om lokalen där var.

Astrid: Det var möte varje söndag.

L: Är det där som Henriksons bor nu?

Båda: Ja.

L: Å ja!

Astrid: Det var möte nästan varenda kväll.

L: Så ni hade mycket att göra då.

Eric: Ja ja.

L: Det var mycket arbete för er då?

Astrid: O ja. Och som gammal svensk vana så skurar man och skurar och tvättar på den tiden. Tvättade trappor och tvättar

L: Det gör ni inte nu?

Astrid: Inte så mycket. Men man var gammal svensk vana vet Du. Så det vi kommit på fötterna, så då byggde vi huset efter det.

L: Jaha. Så det blev räddningen - på sätt och vis.

Astrid: Det var räddningen för oss.

L: Men ni fick arbeta för det då i alla fall.

Astrid: Vi arbeta hårt. Vi hade ingen 'betarning', bara hyran och electric och värmen, men inga pengar.

L: Men de som möttes där, lämnade inte de något extra till er?

Astrid: Nej. Nej då. No. Ingenting.

L: Ni gick inte runt med hatten och sa att de skulle ge någonting?

Astrid: No. No.

L: Inte det.

Eric: Det enda jag kan komma ihåg. Det var ett silverbröllop där. Ett svenskt par.

Astrid: Hade hyrt lokalen.

Eric: Ja dom hade hyrt lokalen. Och; hur mycket var det vi fick?

Astrid: Vi fick 5 dollar.

Eric: Vi fick fem dollar i ..

Astrid: I dricks. Det var det enda.

Eric: I dricks se. Det var det enda, i sju år, som vi var där, som jag kan komma ihåg, - You know - som vi fick i drickspengar eller extra.

L: Jaså det var så ont om pengar på den tiden, så

Astrid: Det var inte vanan.

Eric: Det var inte vanan - se.

Astrid: Nu ger man bort mer frivilligt - Fritt - sådär. Så; man ger mer, bort. Det är vanan att folk ska ha mera tips.

L: Så det var hårda tider.

Eric: Ja, men. - Vi kom på fötterna - se.

Astrid: Vi 'klarar' oss. Vi fick arbeta hårt.

Eric: Vi byggde det här huset och hade - You know - somebody built it for us. Så vi har bott här i 44 år.

L: 44 år ja.

Eric: Ja.

L: Så ni arbetade ingenting utanför hemmet då, för ni hade två barn?

Astrid: No jag arbetade inte, i och med det var inte vanligt på den tiden.

L: Dom som gifte sig, dom slutade.

Astrid: Det var inte så vanligt på den tiden - see - som det är nu. Nej. Jag har bara arbetat, som en modist, just att ha några timmar om dagen.

L: Vad innebar det arbetet?

Astrid: Va?

L: Vad innebar det arbetet?

Astrid: Det var mitt arbete i Sverige. Modist.

L: Jaså!

Astrid: Jag kunde ha tagit ett sådant arbete när jag kom hit, men: nästan alla som kom hit så tog dom platser som en piga - hushjälp. Så jag arbete för en präst i ett stort, stort hus. 5 dollar i veckan.

L: En svensk präst?

Astrid: No, han var 'engelska' och jag kunde ingen engelska. Men det gick bra ändå.

L: Den svenske prästen hade inte råd att leja någon hushjälp?

Astrid: Han hade nog hjälpen!

L: Var det lätt för en flicka som kom över 1924 att få ett arbete?

Astrid: Å, väldigt lätt. Å ja, piga. Alla människor hade pigor! Och dom tyckte om de svenska flickorna.

L: Men det var inte vad ni ville göra när ni kom hit och var hattmodist?

Astrid: Det var vad jag gjorde!

L: Det var ingen annan råd?

Astrid: Jag försökte inte. Jag kunde. Jag vet inte om det hade funnits något arbete för mig, men det fanns ju hattmodister på Den tiden och folk använde ju hattar på den tiden

L: Ja, det var modernt.

Astrid: och jag kunde göra hattar, från botten och upp, på den tiden, ja.

L: Och det fanns inte pengar för att starta eget?

Astrid: Oh no! Han hade inga pengar och ge mig! Han betalade min resa hit. Sen var det ingenting kvar.

L: Men att börja från ingenting till att bli hattmodist, behövdes det **så** mycket pengar för att öppna upp en liten vrå någonstans? Det var otänkbart?

Astrid: Jag har aldrig varit en affärsmänniska, jag har aldrig. Jag gjorde några hattar hemma men jag tog aldrig något 'betart', nästan. Jag har alltid hjälpt folk och sytt och hjälpt dom, men jag har inte tagit något 'betart'. And jag är ingen affärsmänniska. Nej. Men dom var nästan vana att alla som kom skulle ha 'ett plats som piga i ett hem. Nästan alla som kom hit gjorde det.

L: Det var ingen som ställde några andra frågor.

Astrid: No, det var vad man gjorde.

L: Hur var det för en ungar, som inte var gift? Hur klarade Han sig under 30-talet?

Eric: På 30-talet? Ja det vet jag inte.

Astrid: Min bror bodde hos oss, för ingenting.

L: Så han flyttade in hos er?

Astrid: Ja, han hade inga 'arbete.

Eric: Han kom hit 1929.

Astrid: Han var målare. But han hade sin egen affär sedan. Han var väldigt bra.

L: Jaså han hade affärssinne.

Astrid: Ja det var to många många år. Han arbete för någon för mångaa år och sen så blev han sin egen.

L: I måleribranschen eller?

Astrid: I måleri, ja. Han hade väldigt fina kunder och bra arbete, men nu arbetar han inte 'nå' mer.

L: Men det var prövoår då på 30-talet när han bodde hos er.

Astrid: Ja. Var väldigt dåligt.

L: För han bodde med er.

Astrid: Ja, hos oss och vi fick gå till stan. Det var 10 cent för och åka till stan, men vi gick!

L: Det var svårigheter.

Eric: Å ja.

L: Här kom ni ifrån samma plats i Sverige - Lysekil.

Eric: Ja.

L: Ja! Saknade ni inte de här klipporna och vattnet och skvalpet nere vid bryggan och sa att: här kan vi inte stanna längre. Nu åker vi hem. Tänkte ni aldrig på det?

Eric: Nej.

L: Tänkte ni inte på det någon gång?

Båda: No.

L: Vad då för?

Eric: 1948. Vi reste till Sverige. Det var första gången jag reste tillbaks till Sverige. Jag hade vart här i landet i 25 år. Jag tog, vad vi kallar det här: three months leave of abscent - You know - ledigt från 'kompanit. Och jag tänkte: tre månader i Sverige, det kommer och gå så fort. Sista månaden, jag var så trött på Sverige! Ja det var så **långsamt** över där, jag menar den sista månaden som jag var där.

L: Hade Du oro i kroppen?

Eric: Komma tillbaks hit till landet, yes ja.

L: Varför?

Eric: Jag vet inte, bara att -

Astrid: Han hade inget och göra. Han bara gick där.

Eric: Jag bara gick där. Och sen - vi hade våra barn här - and -

L: Å, Astrid, Din fru, stannade kvar här i Woster då?

Astrid: No.

L: Ni var med.

Eric: Å ja. Bara oss två.

L: Barnen stannade kvar här i landet?

Eric: Ja.

Astrid: Hos bekanta. Hos min bror och hos Viola opp i Maine.

L: Jaså - det blev långsamt då. Det blev för mycket.

Eric: Ja, blev alldeles för mycket ja.

Astrid: Ibland så var jag uppe på landet hos min mamma och då var han i stan, i Lysekil.

L: Hon bodde utanför Lysekil?

Astrid: 'Di bodde i Lysekil när vi möttes. Min far, han hade två stora hus, men; han förlorade dom genom att han drack. Och så köpte dom 'ett liten stuga i Brastad. ja. And - så jag var där emellan, så då var han i Lysekil och jag var där oppe. 1930 var jag tillbaks och då hade vi våran flicka med 'oss, men han var här.

L: Jaså - 1930.

Astrid: Men när jag såg dom där klipporna utanför Göteborg - det kändes lite konstigt. Ja, det gjorde det, - You know - för jag hade inte vart borta länge nog.

Eric: Jag vet - 1925 - då när vi kom in till Göteborgs hamn med båten. Det var en Göteborgare. Vi var bordskamrater.

L: Du var hemma -25?

Eric: No, 1948,

L: Å -48.

Eric: efter jag hade varit här i 25 år. Det var en, han var bordskamrat med oss. Han var från Göteborg och när han såg Göteborg, tårarna börja trilla på honom!

L: De rann inte på Dig?

Eric: Nehej, det gjorde de inte! No! Jag tyckte om och se mina föräldrar och bröder och systrar.

L: Jaså de levde båda två?

Eric: Å ja.

L: Vad sa dom då, när dom fick den äldste pojken tillbaka?

Eric: Det kommer jag inte ihåg, men 'di tycker väl om och se mig förstås. Ja. Och vi hade en del saker med oss som det var ont om i Sverige på den tiden, som kaffe och andra saker. Ja. Men tre månader var alldeles för långt.

L: Så Du hade inte kunnat sätta Dig in i att gå tillbaka till fabriken och börja arbeta?

Eric: I Sverige?

L: Ja.

Eric: Nej!

L: Jämförde Du fabriken i Woster med dem i Lysekil? För Du var väl inne och hälsade på kamrater och bekanta där?

Eric: Jag var inne på verkstan en gång när jag var hemma 1948.

L: Och det är Scandia-Verken idag?

Eric: Det är Scandia-Verken ja. Ja. Jag kanske talade till en eller två som jag kände till och kom ihåg se. Men - jag vet inte vad det kom sig. It didn't have any impression on me at all to gå tillbaks till var jag lärde yrket - se. Jag vet inte vad det kom sig. Jag har vart här i landet i 62 år - se. Jag kom hit när jag var 23. Det har hänt **en** gång att jag ville gå tillbaks till Sverige se. Och det var första midsommaren som jag var här - Jag hade vart här i landet i ungefär fem månader. Min faster, min fars syster, 'ho fråga mig, jag tror det var midsommarafton, då svenskarna hade en stor fest ute på en plats, var 'di kallar Greendale här; Fairgrounds. Min faster; min fars syster, fråga mig om jag ville gå och dricka kaffe hos ett par svenska pigor, som var pigor hos en - jag tror han var direktör för en utav bolagena här. And där jag var en ung pojke, 21 år gammal. Fick sitta och dricka kaffe med tre gamle käringar!

Astrid: Hon var inte så gammal.

Eric: Det var innan Astrid kom hit se.

L: Din fru säger att hon var inte så gammal.

Eric: No no. Hon var inte gammal.

L: Nej men de var inte gamla heller, säger hon.

Eric: No min faster var bara 55 år gammal see. Och 'di andre kanske var i 40-årsåldern.

L: Men det var för gammalt för Dig.

Eric: En 21 års pojke!

L: Så det var en dålig midsommar.

Eric: Ja, det var den värste midsommar jag någonsin har haft, tror jag.

L: Hade de någon midsommarstång här i Woster?

Eric: No. Svenskarna kanske hade. Jag kommer inte ihåg om 'di hade. Men svenskarna, på den tiden, hade alltid en midsommarfest in vad 'di kallar Fairgrounds in Greendale.

L: Men dom hade ingen midsommarstång?

Eric: Jag kan inte komma ihåg om 'di hade det eller ej. Det 'kanse 'di hade ja. 'Di hade alltid någon som pratade, någon välkänd person och så där vidare.

Formaterat: Vänster

L: Jag frågar här nu: hur var fabrikerna i Woster - i förhållande med fabriker i Lysekiel? Vilka var mer försigkomna på området att vara automatiska eller moderna? Var tyckte Du arbetet gick lättare, i Sverige eller här i Woster? Du gjorde inga sådana jämförelser?

Eric: Jag tror inte det är någonting annat än tum och millimeter. Det är den enda skillnaden.

L: Jaha. Men själva maskinerna?

Eric: Ja det var ingen skillnad alls på den tiden.

L: Det var inte det.

Eric: No.

L: Dom hade overheads eller använde de motorer? Dom hade overheads?

Eric: Ja. Men - undan för undan så var det en

L: Motor

Eric: Ja ja, för varje maskin ja.

L: Och i Sverige var det likadant overheads.

Eric: Ja. Likadant. Och det var ingen skillnad vad det beträffar. Det var ytterst få maskiner som var; vad vi kallar för automatic. Alla så var 'di - ja vad heter det på svenska? På engelska manual operated - see.

L: Ja ja. För var och en hade sin.

Eric: Å ja.

L: Hur var det i hemmen? När ni hyrde här på 30-talet, fanns det kylskåp i lägenheterna eller var det ice-boxes? Att de sätter ut en lapp i fönstret till ismannen?

Eric: Ja.

L: Jaså det var det fortfarande?

Eric: Å ja. Å ja, vad länge hade vi? Vi köpte våran förste electric? Jag kommer inte ihåg vilket år det var, kanske 1935.

L: -35.

Astrid: At the IOGT Hall.

Eric: Ja det var den förste ja.

Astrid: We bought the first one.

L: Ja. In Quinsigamond.

Eric: Ja, Quinsigamond. Det var 1945, kanske. Så vi hade vart gifta kanske i tio år innan vi köpte den första electric ja. Yeah. Så vi fortfarande har nere i källarn ett 'utå' 'di gamla isboxarna.

L: Jaha. Det var det gamla systemet.

Eric: Ja.

L: Hur var det med politiken? Var svenskarna intresserad utav politik? Var Du intresserad?

Eric: Nähä inte jag inte. No. Inte det allra minsta. No.

L: Fanns det inte svenska socialister i Woster på 20- och 30-talet?

Eric: Jag tror inte det, no.

L: De var inte här med någon förening?

Eric: No.

L: Nej.

Eric: Det är svårt att komma ihåg alltingen! Vi hade en medlem i Quinsigamond, en godtemplare, som hette Olov Boklund. Han var skåning. And han tala om för mig en gång att han var kandidat för the Mayor of Woster - and han var en socialist.

L: Jaså!

Eric: Ja.

L: Han hette Boklund?

Formaterat: Vänster

Formaterat: Vänster

Eric: Han hette Boklund ja, Olov Boklund. Han är död nu. Han har varit död i många många herrans år. Och: han tala om en gång det att - well - he was running for the Mayor of Woster - and **Han** var en socialist.

L: Men han kom inte in?

Eric: No han kom inte in. Han sa att han fick ungefär 1 000 röster. Det var allt, ja. En del av svenskarna kan ha röstat på honom.

L: Och det var på 20-talet någon gång då?

Eric: Det var innan jag kom hit till landet. Så det kanske var rätt efter kriget då. Vi hade. Innan jag kom hit så var det en borgmästare som hette Per Holmes, åh Per Holm från Sverige se. Han var född i Sverige men han kom hit med sina föräldrar när han var två år gammal, ett eller två år gammal se. Han var borgmästare i Woster, men det var innan jag kom hit. Så hade vi en annan en som hette - jaa - vad hette han nu? Holmström. Andrew Holmström. Han var borgmästare också i Woster för några år, men han är 'dö nu också. Men nu; vi ser aldrig något svenskt namn något mera.

L: Var dom Republicans, or?

Eric: De var Republicans, å ja.

L: Varför blev de svenska arbetarna Republicans? Låter inte det konstigt?

Eric: Jag vet inte orsaken för 'et. Det enda var kanske att: irländarna här var demokrater, så svenskarna här, dem var ju tvungna och bli republikaner!

L: Var det anti-känslor emellan svenskar och irländare?

Eric: Kanske förr i världen innan jag kom hit, men

L: Du har aldrig sett det?

Eric: No no no. Jag har aldrig sett. No. Jag har en - ett - en fruntimmer som bor mitt emot gatan här. Hon har aldrig varit gift. Hon är irländsk. Hon är född här i landet men hennes föräldrar var irländare. Hon var lärarinna. En av våra bästa vänner på gatan här. Astrid och hon - Du vet att - ibland kan 'di sitta och prata över telefon för en timma eller så!

L: Men; - det var annorlunda förr då, när Du var i fabrik. Du var en ung arbetare på en 20 25 år och Du hade irländare och Du hade tyskar och italienare och sånt. Var det inte?

Eric: Jag har Aldrig känt mig den vägen no.

L: Vad var det för slags nationaliteter som arbetade i Din fabrik?

Eric: 'Te och börja med så var vi - Jag kommer inte ihåg hur många vi var; men det var: två armenier, en tysk och resten utav oss var svenskar. Svenska immigranter utom En, som var född nere i Connecticut. Fabriken var ju liten then, vi kanske var - jag kommer inte ihåg riktigt - kanske 30 eller så, som arbeta där se. Men utav 'di 30, så var det åtminstone 25 om inte mera, svenska; svenska immigranter. Nu, såvitt jag vet, så är det inte en enda En där. Bolaget är ju mycket större förstås än det var på den tiden när jag började arbeta där.

L: Arbetade ni åtta timmar om dagen, eller tio ibland kanske?

Eric: Vi arbeta 50 timmar i veckan, nio timmar om dagen och fem på

L: på lördag?

Eric: På lördag ja.

L: Och då hade ni kafferast under förmiddagen eller?

Eric: No no! var ingenting lagt. Ingenting på Den tiden! No no.

L: Hur lång lunchrast hade ni? eller fick ni äta medan ni arbetade?

Eric: No. Vi hade en halvtimmes rast klockan tolv se. Men det var ingenting emellan, vad 'di kallar för coffee break, oh no.

L: Så det var okänt då.

Eric: Inte på den tiden.

L: Så Du kunde inte stå med en termosflaska och dricka på arbetet?

Eric: Well man kunde väl göra det i smyg kanske!
L: Kunde ni sitta i ett gäng och prata och äta lunch?
Eric: Å ja.
L: Ni satt tillsammans då allihopa och diskuterade.
Eric: Ja. Jag vet vi var - kanske en sex och sju svenskar som satt i en hörna och prata på middagsrasten. 'Di var alla Masons, but me!
L: Jaså.
Eric: Ja!
L: Så det gick klickvis då?
Eric: Å ja.
L: Hade Du ingen mer godtemplare där nere på fabriken?
Eric: Det var två till, utom mig. Det var allt - ja. De var också svenskar.

L: Varför gick inte Du med i the Masons?
Eric: I don't know.
L: Frågade de inte om Du ville gå med?
Eric: Du: - en som tillhör Masons, han får inte lov 'te.
L: Inte det!
Eric: No. Om Du tillhörde Masons - se, då kunde inte jag komma till Dig och säga: jag skulle tycka om och gå in i Masons - se.
L: Du ville inte göra det?
Eric: No. No I don't - no. Jag har aldrig varit någon riktig föreningsman.
L: Nej. Du vill vara en individual.
Eric: Ja. I don't know. Jag har tillhört the Quinsigamond Loge for - I think it's 61 years.
L: Men **där** har Du varit aktiv då!
Eric: Jag har aldrig haft en tjänstemans -
L: Inte ordförande eller kassör?
Eric: No. Ingentingens alls no. Det enda vi hade en sjukkasse, jag var kassör där för kanske en åtta tio år eller nånting i den stilen.

L: Ja. Men Du har varit aktiv på annat sätt.
Eric: Ja, vi har ju varit i kommittéer ibland. Och gick på mötena, och så där vidare. Men nu är, jag tror, 17 eller 18 kvar. Vi har möten i hemmena se. I oktober månad ska vi ha ett möte här.
L: Jaså ni möts inte längre i?
Eric: Oh no! Det har vi inte gjort på många år. Jag tror inte vi har gjort det sedan vi sålde platsen, ja, det var då över 20 år sedan. Kanske vi gjorde det till och börja med, men nu. Ibland vi är bara en åtta tio personer som kommer till mötena.
Astrid: Vi har en medlem som flyttat till Sverige. Hon är över 90 år.
L: Jaså!
Astrid: Hon är fortfarande medlem. Lisa Erikson. Bor i Göteborg.
Eric: Å ja. - Bor i Göteborg.
L: Vad flyttade hon tillbaka för?
Astrid: Well - hennes man dog.
Eric: Hennes man dog ja. De hade inga barn. Inga släktingar. Jag tror! -
Astrid: Hade kusiner. Olga Bäck.
Eric: Olga Bäck ja.
L: Så hon var 90 år och flyttade till Göteborg?
Eric: No. Hon är - hon är 93 år nu och reste tillbaks till Sverige 1965. Så då var hon 73 år gammal, när hon reste till Sverige.
Astrid: Hon hade varit tillbaks dit många gånger då.

Eric: Å ja. Men hon har vart tillbaks här tre fyra gånger tror jag.

L: Och hon är fortfarande medlem?

Eric: Ja, fortfarande medlem ja.

L: Men ungdomen, de har inte gått att locka till er?

Eric: No no.

L: Ni har inte funderat över vad det kan bero på?

Eric: No.

L: Förr i världen; han Nordström - t ex - han hade en broschyr med: Questions and answers, som han sände ut.

Eric: Who? Vem?

L: Nordström hette han.

Eric: Nordström?

Astrid: Hjalmar?

Eric: Hjalmar Nordström?

L: Ja. Dom tryckte en massa broschyrer och sände ut. Dom var ju väldigt aktiva och försökte komma in i skolor och överallt för att meddela godtemplarnas budskap.

Eric: Det är någonting som jag inte kommer ihåg. No. Ja han hade ju sitt eget tryckeri.

L: Han arbetade på Swea - väl?

Eric: No. Han let sin egen affär och sin egen business.

L: Men han som arbetade på Swea då, var inte han godtemplare?

Eric: Ja det var Gustav Rosenlund.

L: Bror till Josef?

Eric: Ja.

L: Och Viktor.

Eric: Ja Axel, Viktor, Gustav, Sven and Josef. 'Di var fem bröder. Men Axel, han var medlem, men han gick ur för en annan orsaks skull. Viktor; han var shieftemplare i många många år.

And Gustav, han dog ung, han var bara 44 år gammal. Han var **väldigt** bra där som - vad heter det: ordförande eller - ja. And; Josef - because he

L: Han höll på tills för några år sen.

Eric: Ja. Men; han gick ur logen.

L: Gjorde han Det!

Eric: Ja, å ja. Men så kom han tillbaks igen, sedan vi börja. Så han var medlem, 'kanse två eller tre år innan han dog.

L: Ja han hade humör han, Josef.

Eric: Ja ja.

L: En character, som man säger.

Eric: Ja!

L: Han var frälsningssoldat?

Eric: Å ja.

L: Var det hans fulla syssla att vara frälsningssoldat, eller gjorde han någonting annat?

Eric: No, han var pensionerad. Men så hade han ju den hära. Han skrev ju till

L: Nordstjärnan.

Eric: Nordstjärnan ja. Så han hade - vad vi kallar för - lokalavdelningen av Nordstjärnan. Jag tror det var allt han gjorde efter han blev pensionerad. Men jag vet han tillhörde

Frälsningsarmén i många många år. Yes he did.

L: Hade de flesta svenskar tidningen Swea här i Woster?

Eric: Tidningen? Jaa det var många som hade Swea. Jag tror vi hade det också för några år.

L: Där kunde ni följa med.

Eric: Ja, vad som hände här och en del från Sverige.

L: Sportklubben , som har lokalen här nere på (?) är det väl?

Eric: Ja.

L: Dom var väl aktiva på 20- och 30-talet?

Eric: Å ja. Dom hade

L: Fotboll och friidrott.

Eric: Fotboll och ja.

L: Du var aldrig intresserad av det?

Eric: No jag var där nere och titta på dom några gånger. That's all.

L: Vem var det som var ledare för det?

Eric: Ja det kommer jag inte ihåg.

L: Är det någon som lever fortfarande.

Eric: No.

Transkriberat från kassettband 2012-03-26 /O-KS